

Skiftesregleringen 1902-1908

Storskiftesregleringen 1908

Storskiftet var den första större jordreformen i Sverige.

Initiativtagare var lantmäteriets chef, Jacob Faggot. Reformarbetet började 1749 och 1757 utfärdades en förordning om hur det skulle gå till. Avsikten var att öka produktiviteten genom att varje gård fick färre men större tegar.

Innan dess hade teg- eller solskiftet gällt, vilket innebar att varje gård skulle ha var sin andel av likvärdig kvalitet i byns samtliga åkergården och ängsmarker. Det handlade om rättvisa och riskspridning. Olika gårderna kunde vara mer eller mindre bördiga, torra, svårplöjda mm. Resultatet blev oftast långsmala åkertegar med relativt liten area och att de enskilda brukarna ofta måste förflytta sig långa sträckor för att kunna utnyttja alla sina åkerremsor i de olika gårderna.

Syftet med storskiftet var att samla de små och utspridda ägodelarna till ett fåtal större åkrar per gård för att effektivisera de enskilda brukningsenheternas produktion. Storskiftesstadgan från 1757 begränsade varje gårds andel till maximalt fyra tegar per

åkergräde
eller äng. Den ursprungliga konsensusregeln från 1749 skärptes
till
det ovillkorliga vitsordet, vilket innebar att det räckte med
att en
bonde i byn begärde storskifte för att det skulle genomföras.

De många bevarade storskifteskartorna (ca 40 000 kartor,
oftast i
skala 1:4000) visar att reformen ledde till en minskning av
antalet
åkertegar men inte alls i den omfattning som reformivrarna
hade
hoppats. Ett problem var att man bara skiftade inom varje
skifteslag
– inte inom hela byn.

Under 1800-talet delades åter åkrarna och så småningom blev
ett nytt
skifte nödvändigt. Det kallades STORSKIFTESREGLERING och
genomfördes i
början på 1900-talet.

Enligt protokollet den 30 juni 1902 anhöll fyra bönder från
Hindersby
om storskiftesreglering:

Herman Strömberg
Johan Johansson Storkolfus
Henrik Johansson Storkolfus
Gustaf Eriksson Nissas

Senaten förordnade 18 april 1901 reglering av hela Hindersby
som ett
enda skifteslag. Den 27 juni 1901 utnämnde guvernörsämbetet
vicelantmätaren Harald Forssius att verkställa regleringen men
han hade
inte tid med den och den 26 maj 1902 överflyttades uppdraget

på
vicelantmätare Edvard Tukkila.

Tukkila fick förordnandet den 4 juni 1902 och en kungörelse lästes upp i Lappträsk båda kyrkor på båda språken söndagarna den 8, 15 och 22 juni 1902 där ett möte sammankallades till Klinkas skattehemman den 30 juni 1902. Där beslöt man uppgöra en ny karta över byn och arbetet inleddes redan följande dag.

På mötet 29 september presenterades den nya kartan och beslöts om gradering. Graderingen sköttes 29 september till 8 oktober.

På ett möte den 3 augusti 1903 beslöts om grunderna för skiftet och önskemål framställdes. Den 6 december 1904 presenterades förslaget till skifte på ett sammanträde. Mot detta förslag framställdes sju anmärkningar och då på ett nytt sammanträde den 9 december 1904 tre bönder ännu förklarade sej missnöjda med förslaget avbröts förrättningen och saken hänsköts till Ägodelningsrättens avgörande.

Den 5 augusti 1905 fastställde rätten förslaget med smärre förändringar och då ännu 11:1 Ollas anmälde missnöje med utslaget gick saken till senaten som den 12 mars 1907 fastställde förslaget. Den 1 juli 1907 återupptogs förrättningen och de nya skiftena utpålades fram till den 12 augusti. Den 13 augusti hölls ett möte där man beslöt att

de nya skiftena skall tillsträdas den 15 september 1907 – 1 september 1908. Utflyttningen av husen skulle börja den 1 september 1908 och vara klar den 1 januari 1911. Den 21 januari 1908 avslutades skiftesförrättningen.

Före skiftet 1908 bestod Hindersby av fyra skifteslag och alla hus var huvudsakligen nära varandra på fyra boplatser: Hopenbackan, Skäggasbackan, Tjeeldbyyin (Källbyn) och Oppbyyin. Under hundratal år hade bosättningen varit likadan – troligen ända sedan början på 1300-talet. Man hade bara byggt till nya hus mellan de gamla då antalet familjer hade ökat. Men nu sprängdes de gamla byadelarna och de flesta hus flyttades långt bort från den gamla platsen. Längst bort flyttades Jofs-Lilstu (Petas) 3500 meter och Niss-Oppstu (Nylands) 3400 meter.

Det var en dramatisk tid med möten, rättsprocesser och ond bråd död. Alla var inte lyckliga över att flyttas bort från den trygga byagemenskapen – ibland bakom sank åkrar och ängar utan vägar. Oppstu-moofa (Gustaf Eriksson Nissas) som varit med och anhållit om skiftet flyttade frivilligt längst bort till Riisakärret bakom Petjärmosan som på den tiden var så sank att kärrehjulen sjönk ned i den och de var tvungna att lämna flyttlasset på kvällen och nästa dag

börja gräva upp kärran.